

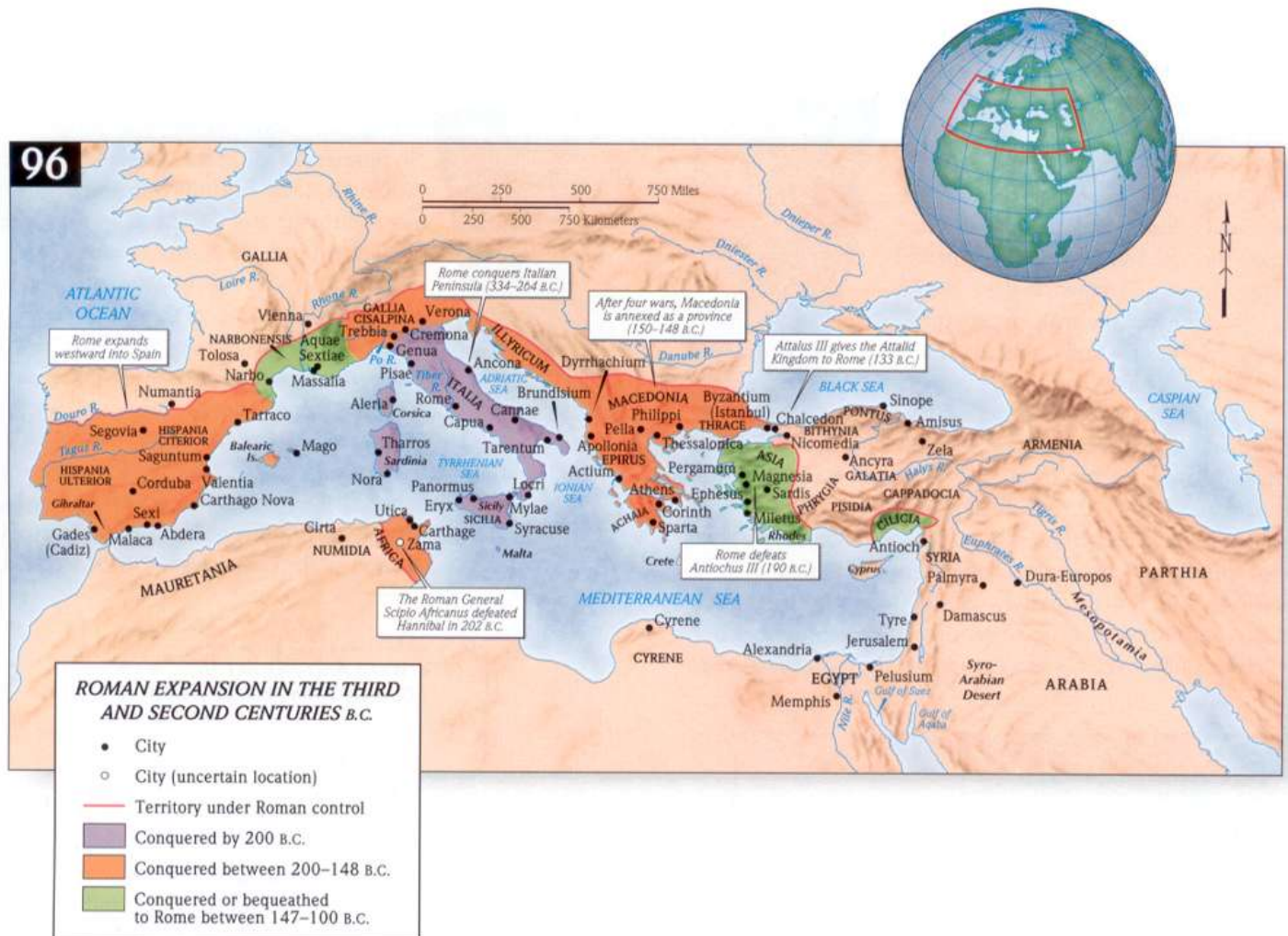

Deze pagina is overgezet naar een nieuw softwaresysteem en kan in de laatste versie tijdelijk worden bekeken en verder worden bewerkt op:

https://christipedia.miraheze.org/wi..._eeuw_voor_Chr.

De **tweede eeuw v.Chr.** omvat de jaren 200 - 101 vóór Christus. In de tijd volgt deze eeuw op de [derde eeuw v.C.](#) en wordt gevolgd door de [1e eeuw v.C.](#)

In deze eeuw brokkelt het rijk der Seleuciden af tot tenslotte alleen Syrië overblijft. Daarentegen breidt het Romeinse rijk zich uit (zie kaart). De jaren 200 - 133 zijn het tijdperk van de Romeinse veroveringen.

Kaart^[1]: Expansie van het Romeinse rijk in de 2e eeuw v.Chr.

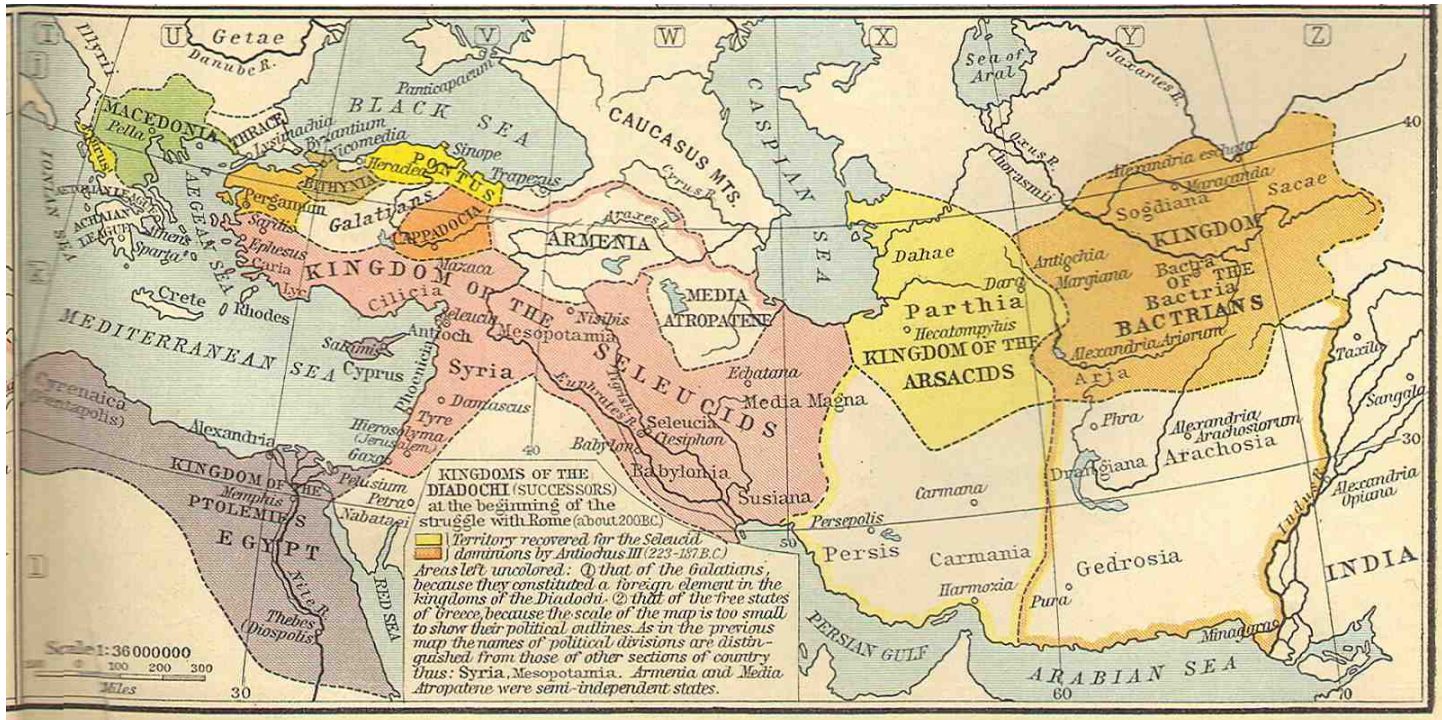
Indeling van dit artikel

200 v.Chr.	4
187 v.Chr.	4
175 v.Chr.	4

174 v.Chr.	4
170 v.Chr.	5
169 v.Chr.	5
168 v.Chr.	5
167 v.Chr.	6
166 v.C.	6
165 v.C.	7
164 v.Chr.	7
163 v.Chr.	7
160 v.Chr.	7
149 v. Chr.....	7
148 v. Chr.....	7
146 v.Chr.	8
145 v.Chr.	8
143 v.Chr.	8
142 v.Chr.	8
141 v.Chr.	8
135 v.Chr.	8
134 v.Chr.	8
133 v. Chr.	9
130 v.Chr.	9
129 v.Chr.	9
127 v.Chr.	9
125 v. Chr.....	9
123 v. Chr.....	9
122 v. Chr.....	9
114 v. Chr.....	9
113 v. Chr.....	10
111 v. Chr.....	10
107 v. Chr.....	10
104 v. Chr.....	10

102 v. Chr. **10**
101 v. Chr...... **11**
Bronnen **11**
Voetnoten **11**

200 v.Chr.

Kaart ^[1]: Koninkrijken van de opvolgers van Alexander de Grote ca. 200 v.C.
(Klik op de kaart om deze te vergroten)

187 v.Chr.

Seleucus IV, bijgenaamd Philopator (= "die van zijn vader houdt"), wordt op 3 juli 187 koning van het hellenistische Seleucidennrijk (Syrië). Hij regeert tot zijn dood in 175 v.Chr.

175 v.Chr.

Cato de Oudere bezoekt Carthago en waarschuwt Rome voor een permanente bedreiging van de Carthagers. In de Senaat houdt hij een toespraak en eindigt met de zin: "Ceterum censeo Carthaginem esse delendam." (Overigens ben ik van mening dat Carthago verwoest moet worden!!).

Seleucus IV Philopator laat door de oorlogsschatting van zijn raadsheer Heliodorus, de Joden hoge belastingen opleggen in Jeruzalem. Vanwege deze strenge maatregelen komt hij in conflict met Heliodorus en wordt vermoord.

Antiochus IV Epiphanes (Gr., = 'de stralende, doorluchtige') (geb. ca. 215) wordt koning van Syrië, na 14 jaar ballingschap in Rome. Hij was als politiek gijzelaar omgeruild met zijn neef, de 12-jarige Demetrius I Soter. Dit volgens de eisen van de "Vrede van Apamea" (189 v.Chr.). Antiochus regeert tot 163 v.C. Hij was een zoon van Antiochus III. Antiochus IV begeerde Egypte te veroveren, wat verijdeld werd door het resolute optreden van de Romeinse gezant Popilius Laenas.

In **Egypte** trouwt Farao Ptolemaeus VI Philometor met zijn 10-jarige zus Cleopatra II.

174 v.Chr.**Israël**

De Seleucidische koning Antiochus IV Epiphanes ontslaat Onias III uit zijn ambt als hogepriester in Jeruzalem, hij wordt beschuldigt van verraad en sympatisering met de Joden.

170 v.Chr.**Seleuciden en Egypte**

De bewakers van de jonge koning Ptolemaeus VI Philometor eisen van Antiochus IV de teruggaaf van Coele-Syrië aan Egypte. Daarop besluit Antiochus IV Epiphanes tot een preventieve aanval tegen Egypte. Begin van de Zesde Syrische Oorlog, Antiochus IV Epiphanes valt het rivaliserende Egypte binnen. Hij veroveret het, op de stad Alexandrië na. Hij neemt Ptolemaeus VI gevangen. Antiochus IV laat Ptolemaeus VI aanblijven als koning van Egypte, zij het als zijn marionet. Hij doet dit om een eventuele reactie van Rome op de invasie te minimaliseren. Antiochus IV wordt in Alexandrië gekroond tot farao, maar moet op aandringen van de Romeinse Senaat de titel opgeven.

Antiochus IV verlaat dan Egypte om onlusten in Israël aan te pakken. Hij laat een sterk Syrisch garnizoen in Pelusium achter, om zijn toegang tot Egypte open te houden.

Na het vertrek van Antiochus IV kiezen de burgers van Alexandrië Ptolemaeus VI's broer Ptolemaeus VIII Euergetes II als hun koning. De twee broers Ptolemaeus gaan ermee akkoord om samen en met hun zuster Cleopatra II Egypte te regeren. Daarna vallen Egyptische strijdkrachten Coele Syrië binnen.

Eucratides I (170 - 145 v.Chr.) een neef van Antiochus IV, voert een veldtocht in Bactrië en bestijgt de troon van het Grieks-Bactrische koninkrijk.

Israël

De verdrongen hogepriester van Judea, Jason, geeft zijn aanspraak op het hogepriesterschap niet op, dat hij twee jaar eerder aan Menelaos verloor. Terwijl Antiochus IV oorlog voert tegen Egypte, maakt Jason zich wederom meester van Jeruzalem en noodzaakt Menelaos toevlucht te zoeken in de citadel.

169 v.Chr.

Ptolemaeus VI Philometor, zijn zuster-eega Cleopatra II en zijn 13-jarige broer Ptolemaeus VIII Euergetes II regeren gezamenlijk over Egypte. In een co-regentschap blijft Antiochus IV Epiphanes de macht in handen houden.

168 v.Chr.**Ptolemeisch Egypte en Seleucidenrijk**

De gezamenlijke heersers van Egypte, Ptolemaeus VI, Ptolemaeus VIII Euergetes II en hun zuster Cleopatra II, zenden een hernieuwd verzoek naar Rome om steun.

De vloot van de Seleuciden koning Antiochus IV behaalt een overwinning bij Cyprus, waarvan de gouverneur het eiland afstaat aan de Syrische koning.

Antiochus IV valt daarna Egypte weer binnen en bezet Beneden-Egypte. Echter, de Romeinse ambassadeur in Alexandrië, Gaius Popillius Laenas, komt tussenbeide. Hij stelt Antiochus IV een ultimatum dat hij onmiddellijk Egypte en Cyprus verlaat. Antiochus, verrast, vraagt tijd om het bevel te overwegen. Popillius echter tekent een cirkel op de aarde (dat wil zeggen "een lijn in het zand") rond de koning met zijn wandelstok en vraagt om een eenduidig antwoord voordat Antiochus uit de cirkel stapt. Uit angst voor de gevolgen van een oorlog met Rome verklaart de koning te zullen voldoen aan de eisen van de ambassadeur. In ruil daarvoor staan de Romeinen toe dat Antiochus IV zuidelijk Syrië behoudt, dat Egypte had opgeëist. Einde van de Zesde Syrische Oorlog: Antiochus IV Epiphanes moet zich terugtrekken uit Egypte, de Romeinse vloot bezet de haven van Alexandrië. In een vredesverdrag met Rome moeten de Seleuciden het eiland Cyprus afstaan.

Israël

Jason verwijderd Menelaos als Hogepriester in Jeruzalem, wat Antiochus IV opvat als een belediging van zijn majesteit.

De [seleucidische](#) overheerser Antiochus IV Epiphanes geeft bevel om het altaar van Baäl Hasjamaïm op te zetten in de Joodse tempel te Jeruzalem. Baäl Hasjamaïm is de Syrische tegenhanger van de Romeinse hoofdgod Zeus. Met de invoering van de Zeusdienst wilde Antiochus de hellenisering van Israël bevorderen. Deze heiligschennis ontstak de Makkabeeënopstand in 167.

167 v.Chr.

Israël

Joden die de wet van God willen naleven komen in opstand tegen de overheerser Antiochus IV Epiphanes, die hen van Gods wet wil afbrengen. De opstand wordt aangesticht door de joodse priester Mattathias. Koning Antiochus IV Epiphanes meent dat Judea in opstand is en keert daarheen terug na de mislukking van zijn Egyptische campagne. Antiochus IV Epiphanes steunt de Hellenistische partij in Judea en zet een beeld van de god Baäl Hasjamaïm (het Syrische equivalent van Zeus) in de Joodse Tempel van Jeruzalem.

Mattathias verwerpt de decreten van koning Antiochus IV die gericht waren op het vergrieken van de Joden. In het bijzonder wijst hij het gebod af dat de Joden moeten offeren aan Zeus. Mattathias doodt een Syrische ambtenaar en ontsnapt in de heuvels van Judea met zijn vijf zonen en begint een opstand tegen Seleucidische overheersing van Judea. Zijn vijf zonen heten Johannes, Simon, Eleazar, Jonathan, en Judas. Antiochus IV verklaart het Jodendom onwettig. Mattathias en zijn vijf zonen worden later aangeduid als Makkabeeën. Zijn zoon Judas kreeg namelijk de bijnaam 'moker' ('Makkabeeër'). De Makkabese opstand is beschreven in het boek *I Makkabeeën*.

166 v.C.

Seleucidenrijk

Koning Antiochus IV Epifanes begint een veldtocht tegen de Parthen, die zijn rijk in het oosten bedreigen, en om verloren gebied van het Seulicidenrijk te heroveren. Hij laat zijn kanselier, Lysias, de verantwoordelijkheid en taak voor de regering van Zuid-Syrië en de voogdij van zijn zoon.

Israël

De aanstichter en leider van de joodse opstand tegen Syrië, Mattatias, overlijdt. Zijn derde zoon, Judas, neemt de leiding van de opstand over, overeenkomstig de wil die zijn vader op het sterfbed had bekend gemaakt. Onder Judas' leiderschap groeit de opstand uit tot een ware guerrillastrijd.

Slag bij Beth Horon tussen Joodse troepen onder leiding van Judas Maccabeus en een Seleucidenleger. Makkabeüs verrast en verslaat het veel grotere Syrische leger. Het Grieks-Syrische leger (4.000 man) wordt in een hinderlaag gelokt en afgeslacht door de Joden.

Slag bij Emmaus tussen de Joodse rebellen onder leiding van Judas Maccabeus en Seleucidische strijdkrachten gezonden door Antiochus IV en geleid door Lysias en zijn generaal Gorgias. Judas verslaat wederom de Seleuciden in de Slag bij Emmaus, ten noorden van Jeruzalem. Hij en zijn mannen slagen erin Gorgias af te weren en zijn leger uit Judea te drijven naar de kustvlakte. Dit is een belangrijke overwinning in de oorlog voor de onafhankelijkheid van Juda. Het Griek-Syrische legerkamp wordt door de Joodse rebellen geplunderd.

165 v.C.**Seulicidenrijk**

Antiochus IV Epiphanes valt met een Grieks-Syrisch leger het koninkrijk Armenië binnen en neemt Artaxias I gevangen. Deze wordt gedwongen de heerschappij van de Seleuciden te erkennen voordat hij wordt vrijgelaten.

164 v.Chr.

Judas de Makkabeeër verovert en reinigt de tempel. Deze gebeurtenis wordt nog jaarlijks op het Chanoeka-feest herdacht. Bovendien breidde door zijn toedoen het gebied van het Joodse land zich steeds verder uit.

Tijdens het hoogtepunt van de strijd tegen de opstandige Joden overlijdt Antiochus IV Epiphanes aan een ziekte. Er is onduidelijkheid over de opvolging, waardoor in het Seleucidische rijk onrust ontstaat.

163 v.Chr.

Antiochus IV Epiphanes sterft.

160 v.Chr.**Israël**

Judas Makkabeüs (Judas de Makkabeeër) sneuvelt in een veldslag tegen de Seleucidische troepen.

149 v. Chr.

149-146 3e Punische oorlog. Het Romeinse leger (± 40.000 man) onder bevel van Manius Manilius landt in Noord-Afrika in de baai van Tunis en begint met de belegering van Carthago (149 - 146 v.Chr.). Hij besluit tot een blokkade van de stad en laat een dam dwars voor de monding van de haven bouwen.

148 v. Chr.

Het Romeinse leger onder Quintus Caecilius Metellus Macedonicus onderdrukt een opstand van de Macedoniërs. Na de overwinning wordt Macedonië ingelijfd als Romeinse provincie.

146 v.Chr.

Einde van de 3e Punische oorlog; verwoesting van de Noord-Afrikaanse stad Carthago. Carthaags territorium wordt de Romeinse provincie Afrika.

145 v.Chr.

De Seleucidische koning Demetrius II Nikanor krijgt eerst in Antiochus VI een tegenkoning en vervolgens in Tryfon, totdat hij door de Parthen wordt gevangen genomen.

143 v.Chr.**Israël**

Jonathan de Makkabeeër sneuvelt in de guerrillastrijd tegen de Seleucidische troepen. Simon, de jongste en enig overgebleven van de vijf Makkabeese broers, neemt de leiding van de opstand over.

142 v.Chr.**Israël**

Een van de broers van Judas de Makkabeeër, Simon, laat zich uitroepen tot 'hogepriester, opperbevelhebber en vorst voor altijd'. Aldus stichtte hij het vorstenhuis van van de Makkabeëën, ook *Hasmoneeën* genaamd.

141 v.Chr.

De Seleucidische koning Demetrius II wordt gevangen genomen. De Parthen maken in 141 van de onrust in het seleucidische rijk gebruik om de resterende oostelijke gebieden over te nemen (Perzië) en vervolgens hun territorium begonnen uit te breiden tot in Mesopotamië (129 v.C.).

Judas de Makkabeeër verovert de tempel op Seleucidische troepen en wijdt de tempel opnieuw. Deze tempelwijding wordt door de Joden jaarlijks herdacht in het Chanoeka-feest.

Israël

Simon Makkabeüs wordt uitgeroepen tot koning en hogepriester en sticht de Hasmoneese dynastie. Deze dynastie zou tot 63 v.Chr. in Judea aan de macht blijven. Het Seleucidische rijk erkent de onafhankelijkheid van de Joodse staat. Wetsgetrouwe Joden wijzen het hogepriesterschap van Simon af, omdat deze geen nakomeling van Aäron was.

135 v.Chr.**Israël**

Simon de Makkabeeër, een van de broers van Judas de Makkabeeër, Simon, sterft.

134 v.Chr.**Israël**

Simon de Makkabeeër wordt met twee van zijn zonen vermoord bij een coupepoging van zijn schoonzoon

Ptolemeüs. Simons enige nog in leven gebleven zoon, Johannes Hyrcanus, verijdelt de staatsgreep en volgt Simon op als koning en hogepriester.

133 v. Chr.

133 - 31 Tijdperk van de Romeinse burgeroorlogen

133 - 121 Opstand van de Gracchen, de gebroeders Gracchi en hun aanhangers.

130 v.Chr.

De seleucidische koning Demetrius II keert terug en heerst na de dood van Antiochus VII, zijn broer, nog enige tijd, doch stierf in 127 vóór Chr.

129 v.Chr.

De seleucidische koning Antiochus VII Sidetes sterft.

127 v.Chr.

De seleucidische koning Demetrius II sterft.

125 v. Chr.

Johannes Hyrcanus dwingt Edom (ofwel Idumea) tot het aannemen van de joodse godsdienst.

123 v. Chr.

Italië

Gaius Sempronius Gracchus, de jongere broer van Tiberius Gracchus, wordt door de Senaat verkozen tot volkstribuun. Hij hervat de plannen van de Lex Agraria (Akkerwet) en laat maandelijks graan tegen een lage prijs verkopen aan Romeinse burgers.

122 v. Chr.

Italië

De eveneens tot volkstribuut verkozen Fulvius Flaccus helpt Gracchus met het verlenen van het Romeins burgerrecht voor de Italische "bondgenoten". Gaius Gracchus stelt in de Senaat de Lex Judicaria voor, teneinde de senatorenstand de bevoegdheid te ontnemen om als jurylid in de rechtbanken te zetelen en de ordo equestri (ridders), de groeiende middenklasse, te erkennen die zijn hervormingen steunen.

Carthago

Marcus Fulvius Flaccus sticht op de ruïnes van Carthago, de Romeinse handelskolonie Junonia Carthago, gewijd aan de godin Juno.

Parthië

Mithridates II de Grote beheerst de Zijdedeweg, de karavaanroute tussen Syrië in het westen en het Chinese Keizerrijk in het oosten.

114 v. Chr.

In het Seleucidische rijk ontstaat er een dynastiek geschil tussen de halfbroers (en neven) Antiochus VIII Grypus en Antiochus IX Cyzicenus dat nooit meer echt beslecht zou worden. De laatste decennia (114 - 83

v.C.) van het rijk wordt bepaald door eindeloze conflicten tussen deze twee linies van het vorstehuis en tussen de vijf zonen van Grypus onderling.

113 v. Chr.

Eerste nederlaag van een Romeins leger tegen Kimbren en Teutonen. Door een hevig onweer weten de legionairs ontsnappen.

111 v. Chr.

111 - 105. Jugurthijnse oorlog van Rome tegen de Numidische koning Jugurtha.

107 v. Chr.

Judea

Antiochus IX Cyzicenus komt Samaria te hulp en valt Judea binnen. Hij wordt echter verslagen door Aristobulus I, een zoon van Johannes Hyrkanus. Johannes Hyrkanus verovert Samaria en verjaagt het Egyptisch-Seleucidische leger, de vestingstad wordt door de Joden verwoest.

Ptolemeïsch Egypte

Ptolemaeus IX Soter wordt door zijn moeder Cleopatra III afgezet en vlucht naar Cyprus. Hij stuurt een Egyptisch expeditieleger (6.000 man) naar Syrië.

Ptolemaeus X Alexander (107 - 88 v.Chr.) volgt zijn broer Ptolemaeus IX op als tiende farao van de Ptolemaeën.

Italië

Eerste consulschap van 'keizer' Gaius Marius. De Senaat benoemt hem, een militair veteraan en voorman van de populares, tot opperbevelhebber van het Romeinse leger in Numidië. Nieuwe indeling van het leger.

Rome contra Numidië

Gaius Marius komt aan in Noord-Afrika om de oorlog tegen Jugurtha te leiden, hij wordt vergezeld door Lucius Cornelius Sulla.

104 v. Chr.

Israël

Aristobulus I (104-103 v.C.), een de opvolgers van Simon Makkabeüs, aanvaardt de koningstitel.

102 v. Chr.

Romeinen

Slag bij Aquae Sextiae: Het Romeinse leger (6 legioenen) onder Gaius Marius, vernietigen de Ambron en Teutonen bij Aix-en-Provence in het zuiden van Gallië. Tijdens de veldslag bezetten de Romeinen een heuvel en verslaan met Romeinse equites (cavalerie) en lichte infanterie de rondtrekkende Germanen. Na de overgave worden ± 300 gevangengenomen vrouwen voorgeleid aan Gaius Marius, zij smeken hem als dienaars te worden ingezet in de tempels van Ceres en Venus. Hij weigert deze smeekbede en de vrouwen plegen met hun kinderen massaal zelfmoord.

Israël

Alexander Janneüs sluit in het geheim een bondgenootschap met Cleopatra III en verdrijft met haar hulp Ptolemaeus IX Soter uit Galilea. De broers Chelkias en Ananias veroveren met het Joodse vrijheidsleger de havenstad Ptolemaïs.

101 v. Chr.**Italië**

In Rome wordt Gaius Marius door de Senaat, voor de vijfde keer gekozen tot consul van het Imperium Romanum.

Slag bij Vercellae: Het Romeinse leger (8 legioenen) onder Gaius Marius, vernietigt de Cimbren bij Vercelli (Vercellae) in Gallia Cisalpina (Boven-Italië). Tijdens de veldslag onderscheidt Lucius Cornelius Sulla zich in een briljante cavaleriemanoeuvere.

Ptolemeisch Egypte

Ptolemaeus X Alexander laat zijn moeder Cleopatra III vermoorden en trouwt met de 14-jarige Berenice III, de dochter van Ptolemaeus IX.

Bronnen

Art. 'Makkabeeën', Microsoft Encarta Winkler Prins Encyclopedie 2007. 1993-2006 Microsoft Corporation/ Het Spectrum.

Van diverse historische jaarpagina's ([175 v. Chr.](#), [174 v. Chr.](#), enz.) van Wikipedia is tekst verwerkt.

Voetnoten

1. ? De kaart stamt uit de *Historical Atlas* van William R. Shepherd. De afbeelding is een digitaal gecomprimeerde versie van de afbeelding op [Mapas.owje.com](#), [bronpagina](#).

1. ? Kaart ontleend van Zaine Ridling (red.), *Bible Atlas*. Access Foundation. De gebruiksvergunning is: attribution, non-commercial.